യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 6
(നിർവാണപ്രകരണം ഉത്തരാർധം)/സർഗം 30

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
അഹംതൈവ പരാ്വിദ്യാ നിർവാണപദരോധിനീ .
തയൈവാന്വിഷ്യതേ മൂഢൈസ്തദിത്യുന്മത്തചേഷ്ടിതമ് .. 1
അഹംതൈവാലമജ്ഞാനാദജ്ഞത്വസ്യ നിദർശനമ് .
ന ഹി തജ്ജ്ഞസ്യ ശാന്തസ്യ മമാഹമിതി വിദ്യതേ .. 2
അഹംതാമലമുത്സൃജ്യ നിർവാണഃ ഖമിവാമലഃ .
സദേഹമപദേഹം വാ ജ്ഞസ്തിഷ്ഠതി ഗതജ്വരഃ .. 3
ന തഥാ ശരദാകാശം ന തഥാ സ്തിമിതോ്ർണവഃ .
പൂർണേന്ദുമധ്യം ന തഥാ യഥാ ജ്ഞഃ പരിരാജതേ .. 4
ചിത്രസംഗരയുദ്ധസ്യ സൈന്യസ്യാക്ഷുബ്ധതാ യഥാ .
തഥൈവ സമതാ ജ്ഞസ്യ വ്യവഹാരവതോപി ച .. 5
നിർവാണൈകതയാ ജ്ഞസ്യ വാസനൈവ ന വാസനാ .
ലേഖാദാമോപമാ ത്വബ്ധേരൂർമ്യാദി ന ജലേതരത് .. 6
തരത്തരങ്ഗോ ജലധിർജലമേവ യഥാഖിലമ് .
ദൃശ്യോച്ഛൂനമപി ബ്രഹ്മ തഥാ ബ്രഹ്മൈവ നേതരത് .. 7
അന്തരസ്തംഗതോ്ക്ഷുബ്ധോ ബഹിരസ്തംഗതഃ ശമീ .
വിദ്യതേ ചോദിതോ യസ്യ സ മുക്ത ഇതി കഥ്യതേ .. 8
അഹംത്വസർഗരൂപേണ സംവിത്സംവിന്മയേ പരേ .
സ്ഫുരത്യമ്ഭോമ്ഭസീവാതോ നാനാതേയം കിമാത്മികാ .. 9
ധൂമസ്യ സ്ഫുരതോ വ്യോമ്നി യഥാ ഗജരഥാദയഃ .
വ്യൂഹാ ധൂമാന്ന തേ ഭിന്നാസ്തഥാ സർഗാഃ പരേ പദേ .. 10
സംവിദ്ഭ്രാന്തിവിചാരേണ ഭ്രാന്ത്യലാഭവിലാസിനഃ .
വിജയധ്വം വിഷാദം മാ്ഗതാ ജ്ഞാസ്തജ്ജ്ഞതാ ഹി വഃ.. 11
അങ്കുരോ്നുഭവത്യന്തർവൃക്ഷപത്രഫലം യഥാ .
തഥാ ജഗദഹംത്വേ ജ്ഞഃ സ്വാത്മാ സ്വാത്മ-ഖമപ്യലമ് .. 12
രൂപാലോകമനഃസത്താ ജ്വാലാർചിഷ്വിവ ദണ്ഡതാ .
സത്യോപി ച ന സന്ത്യേതാ ഭ്രാന്തേശ്ചിത്താബലാ ഇവ .. 13
യഥാ സുഖം യഥാരമ്ഭം യഥാ നാശം യഥോദയമ് .
യഥാ ദേശം യഥാ കാലമജരാഃ ശാന്തമാസ്യതാമ് .. 14
ഇഷ്ടാനിഷ്ടോപലമ്ഭേഷു ശാന്തോ വ്യവഹരന്നപി .
ശവവന്നാന്യതാമന്തർനിർവാണോ്നുഭവത്യലമ് .. 15
അമനോവാസനാഹംതാ ധത്തേ യച്ച ജഗച്ചിരമ് .
ജീവതോ്ജീവതശ്ചൈവ ചിജ്ജീവഃ സ പരം പദമ് .. 16
സത്തൈവ ജഡവാഹേന ദുഃഖഭാരായ കേവലമ് .
നൃണാം പാശാവബദ്ധാനാം പോതകാനാമിവാർണവേ .. 17
മോക്ഷസത്താ ശ്രയതി തം നാജ്ഞാനാനുഭവാദിവ .

മൃതേന യത്കില പ്രാപ്യം ജീവൻപ്രാപ്നോതി തത്കഥമ് .. 18
യദ്യത്സംകല്പയതേ തത്തത്സംകല്പാദേവ നാശഭാക് .
ന സംഭവതി യത്രൈതത്തത്സത്യം പദമക്ഷയമ് .. 19
നാന്യോ ന ചാഹമസ്മീതി ഭാവനാന്നിർഭയോ ഭവ .
സത്യം യുക്തം ഭവത്യേതദ്വിഷമപ്യമൃതം യഥാ .. 20
ജഡം ദേഹാദി ചിത്താന്തം വിചാര്യ സകലം വപുഃ .
ലഭ്യതേ നാഹമസ്മീതി തസ്മാന്നാസ്മീതി സത്യതാ .. 21
ശാന്താശേഷവിശേഷാണാമഹംതാന്താവിചാരണാത് .
കേവലം മുക്തതോദേതി ന തു കിംചിദ്വിനശ്യതി .. 22
ഭോഗത്യാഗവിചാരാത്മപൗരുഷാന്നാന്യദത്ര ഹി .
ഉപയുജ്യത ഇത്യജ്ഞാഃ സ്വാത്മൈവാശു പ്രണമ്യതാമ് .. 23

നിർവാസനം മനനമേവമുദാഹരന്തി
മോക്ഷം വിനാ ഭവതി തന്ന ച ജാതു ബോധാത് .
സന്നോ ജഗദ്ഭ്രമ ഇതീഹ പരഃ പ്രബോധോ
ന പ്രത്യയോ/ത്ര യ-ദ-തഃ സുചിരായ ബന്ധഃ .. 24

ജഗദഹമസദിത്യുപേത്യ സമ്യ-
ഗ്ജനധനദാരശരീരനിർവ്യപേക്ഷഃ .
ഭവതി ഹി സ ച ചേതനസ്വരൂപഃ
പരിമിതഖം ഖലു നാന്യഥാസ്തി മുക്തിഃ .. 25

ഇത്യാർഷേ ശ്രീവാസിഷ്ഠമഹാരാമായണേ വാത്മീകീയേ മോക്ഷോ-പായേഷു
നിർവാണപ്രകരണേ ഉത്തരാർധേ പരമാർ/ഥോപ+ന്യാസ-യോഗോ നാമ+ ത്രിംശഃസ്
സർഗഃ .. 30 ..
ഓം
****
CHECKED BY GURU P.R.IYER
14.12.2023